

I R E S

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU EVALUARE ȘI STRATEGIE

NEWSLETTER NR.2

**CHESTIONARUL LUI PROUST
APLICAT UNUI ESANTION
NATIONAL**

I R E S

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU EVALUARE ȘI STRATEGIE

**INSTITUTUL ROMÂN PENTRU EVALUARE ȘI
STRATEGIE**

**CHESTIONARUL LUI PROUST APLICAT
UNUI ESANTION NATIONAL**

Prof.univ.dr. Vasile Dâncu
23 octombrie 2009

**Raport public
2009**

CÂND SOCIOLOGII SE AMUZĂ

CHESTIONARUL LUI PROUST APLICAT UNUI ESANTION NATIONAL

Încă nu începuse războiul crunt al sondajelor, era în vacanța de vară, iar tânăra mea echipă de absolvenți de la sociologie, proaspăt angajați în proiectul IRES, mi-a propus să ne jucăm. Ne-am hotărât să ne jucăm cum instrumentele noastre, mai ales ca ei se aflau într-un proces de adaptare la munca de cercetare. Mă fascina, din vremea când visam să devin scriitor sau critic literar, un set de întrebări devenit celebru datorită marelui scriitor francez Marcel Proust și le-am să aplicăm acest chestionar unui esantion reprezentativ la nivel național. De regulă, după modelul marelui scriitor, la acest chestionar răspund scriitorii sau oameni de cultură sau personalități. Totuși ce gândesc oamenii simpli despre valori, despre viața sau moarte, despre culori sau floarea pefearată? Sunt întrebări pe care și noi sociologii încercăm să le operationalizăm în întrebări sau indicatori, chiar dacă mai sistematic și mai științific, așa încât am realizat această cercetare chiar cu riscul de a nu putea face un studiu de mare științificitate. Totuși tabloul preferințelor celorlalți este important pentru că permite individului să se orienteze în societate, să se supună unor curente de opinie sau să-și contureze identitatea prin contrast.

Oricum, fotografia preferințelor celorlalți este un subiect care interesează, de aceea am încercat să realizăm un tablou statistic al preferințelor românilor, chiar dacă practica publicistică a tratării chestionarului lui Proust este prezentarea lui singulară, ca esantion de originalitate sau mostră de spiritualitate. Ca sociologi credem că experimentul ne-a reușit. Am găsit multe lucruri care ne apropie în ceea ce înseamnă visele sau spaimile noastre, dar și lucrurile prin care o parte din noi se individualizează. Provocați în vacanță, oamenii ne-au răspuns cu plăcere, au stat destul de mult în convorbire cu operatorii noștri și mulți ne-au mulțumit pentru că i-am întrebat despre aceste lucruri. În ultima instanță, am înțeles că sociologia și metodele ei de cercetare pot uneori să ne

apropie, să ne stimuleze o socialitate de care avem nevoie. Prin intermediul sociologului, ca mediator, putem să ne cunoaștem mai bine sau chiar să transmitem mesaje celorlalți. Pentru 2 zile de vacanță cei aproape 100 de operatori de interviu din proiectul IRES au constituit împreună cu aproape 1100 de români o comunitate imaginată, (scuze pentru această derivă conceptuală!), care a vorbit cu plăcere despre viața și moarte, despre iubire și ură, despre calități și defectele noastre și ale altora, ori despre micile plăceri ale vieții.

Experiența a fost bogată și pentru noi, sociologii, ea ne-a oferit încă o dovadă că sociologia are nevoie de vocea subiecților, de mărturiile oamenilor despre propria lor viață. Raportul nostru de cercetare nu are caracterul unei cercetări cu un grad de științificitate măsurabil, chiar dacă esanșionul este reprezentativ pentru populația adultă a României, dar este rezultatul acestui experiment de comunicare și aplicare a peste 1000 de interviuri și ne oferă o imagine asupra mentalului colectiv. Alături de tinerii mei colaboratori am descoperit conexiuni și am formulat deja interogații care, cu siguranță, se vor transforma în viitoare ipoteze de cercetare pe care le vom testa prin proceduri de culegere a datelor.

UN CADOU DEZINTERESAT PENTRU PARTICIPANȚII LA CAMPANIA ELECTORALĂ

Pentru că astăzi, 23 octombrie, începe campania electorală și am observat o competiție între echipele de campanie în plasarea mesajelor pe zone colorate afectiv sau impregnate axiologic (a se vedea bataia pe "bunul simț") echipa IRES ofera plannerilor de campanie niste profile ale principalilor trei candidați în funcție de răspunsurile simpatizanților la întrebările Barometrului Proust. Vor putea observa că, uneori, oamenii reali au un univers de valori care nu este 100% congruent cu ceea ce ne iese atunci când facem analiza de conținut a talkshow-urilor politice sau a discursurilor avântate de pe podiumurile de lansare a candidaților. Am luat în calcul pe primii trei candidați, cei cu șansele cele mai mari conform sondajelor, și pentru că în luna august, când am realizat cercetarea, ei erau candidați previzibili, susținuți de cele mai mari partide, și aveau și o intenție de vot consistentă care ne permite să facem analize relevante pe subesantioane.

CHESTIONARUL LUI PROUST – NISTE DETALII

Chestionarul lui Proust conține întrebări despre personalitate. Numele și popularitatea i se datorează răspunsurilor date de către scriitorul francez Marcel Proust. La sfârșitul secolului al nouăsprezecelea, pe când Marcel Proust era încă adolescent, a răspuns unui chestionar dintr-un album de confesiuni în limba engleză, care aparținea unei prietene de-ale sale, Antoinette, fiica lui Felix Faure, care urma să ajungă Președintele Franței. În vremea respectivă, a răspunde la asemenea chestionare era la modă în Anglia, întrucât răspunsurile relevau gusturile și aspirațiile celui care le completa. Deseori, se crede în mod eronat că acest chestionar a fost conceput de către însuși scriitorul care l-a făcut celebru.

Marcel Proust a răspuns de mai multe ori la acest chestionar pe parcursul vieții sale, de fiecare dată cu același entuziasm. Manuscrisul original al răspunsurilor sale din 1890 a fost descoperit în 1924. În anul 2003 a fost scos la licitație, câștigătorul plătind 102.000 € pentru a-l obține. De-a lungul timpului, diverși oameni de televiziune, cum ar fi Bernard Pivot sau James Lipton au adaptat acest chestionar pentru a-l aplica invitaților lor.

Există două seturi de întrebări care s-au păstrat din secolul 19: primul din anii '80, al doilea din anii '90. Primul este dintr-un album în limba engleză, la care Proust răspunde în franceză, iar al doilea provine dintr-un album în limba franceză (*Les confidences de salon*), care conține traduceri ale acestor întrebări, cu mici schimbări și adăugiri.

Acest tip de chestionar a câștigat foarte mult în popularitate îndeosebi atunci când revista americană Vanity Fair l-a preluat și l-a transformat în rubrică lunară. În fiecare număr al revistei o persoană celebră este supusă întrebărilor din chestionar. Printre personalitățile care au răspuns se numără și Karl Rove, Margaret Atwood, Edward M. Kennedy, Umberto Eco, iar în România, Nicolae Manolescu sau Mircea Mihăieș.

Întrebările din <i>Confessions</i>	Răspunsurile lui Proust 1884 și 1887	Întrebările din <i>Confidences</i>	Răspunsurile lui Proust 1890
Virtutea preferată	Toate cele care nu sunt particulare unui grup, ci sunt universale.	Principalul aspect al personalității mele	Nevoia de iubire; mai exact, nevoia de a fi iubit, mângâiat și răsfățat, mai degrabă decât cea de a fi admirat
Calitățile preferate la un bărbat	Inteligența, simțul moral	Calitatea pe care o doresc la un bărbat	Farmecele feminine
Calitățile preferate la o femeie	Delicatețea, naturalețea, inteligența	Calitatea pe care o doresc la o femeie	Virtuți masculine și franchețe în amicitie
Principala caracteristică personală	-		
Ce apreciezi mai mult la prieteni		Ce apreciezi mai mult la prieteni	De a avea afecțiune pentru mine dacă sunt suficient de deosebiți pentru ca prețul afecțiunii lor să fie mare
Principalul tău defect		Principalul defect	A nu ști, a nu fi capabil să îmi „doresc”
Ocupația preferată	Lectura, reveria, versurile, istoria, teatrul	Ocupația preferată	A iubi
Ideea ta de fericire	A trăi aproape de toți cei pe care îi iubesc, farmecele naturii, câteva cărți și aproape de un teatru francez.	Ideea ta de fericire	Mi-e frică de a nu fi suficient de bun, nu îndrăznesc să vorbesc despre asta, mi-e frică să nu o distrug vorbind

			desprea ea
Ideea ta de nefericire	A fi separat de mama.	Care ar fi cea mai mare nefericire pentru tine?	A nu-mi fi cunoscut mama sau bunica
Dacă nu ai fi tu însuși, cine ai fi?	Având în vedere că nu mi-am pus această întrebare, prefer să nu răspund. Totuși, mi-ar fi plăcut să fiu Plinius cel Tânăr.	Cum mi-ar plăcea să fiu	Tot eu, așa cum oamenii pe care îi admir ar vrea să fiu
Unde ai dori să trăiești?	Într-o țară ideală, sau cel puțin ideală în viziunea mea.	Țara în care mi-ar plăcea să locuiesc	O țară în care anumite lucruri pe care mi le doresc s-ar adevăra ca prin magie și unde afecțiunea ar fi mereu reciprocă
Culoarea și floarea preferată	Îmi plac toate culorile, iar flori nu mă pricep.	Culoarea preferată	Frumusețea nu este în culori, ci în armonie
		Floarea preferată	A ei, apoi toate celelalte
		Păsărea preferată	Rândunica
Prozatorii preferați	Georges Sant, A. Thierry	Prozatorii preferați	Momentan, Anatole France și Pierre Loti.
Poeții preferați	Musset	Poeții preferați	Baudelaire și Alfred de Vigny
Eroii favoriți din ficțiune	Eroii romanești poetici care sunt mai degrabă un ideal decât un model.	Eroii favoriți din ficțiune	Hamlet
Eroinele favorite din	Cele care sunt mai mult decât femei și totuși își	Eroinele favorite	Bérénice

ficțiune	păstrează feminitatea, tot ce este tandru și poetic, pur, frumos, în toate genurile.	din ficțiune	
Pictorii și compozitorii preferați	Meissonnier, Mozart, Gounoud	Compozitorii preferați	Beethoven, Wagner, Schumann
		Pictorii preferați	Leonardo da Vinci, Rembrandt
Eroii din viața reală	Socrate, Pericle, Mahomed, Musset, Plinius cel Tânăr, Aug. Thierry	Eroii din viața reală	Mr. Darlu, Mr. Boutroux.
Eroinele din viața reală	O femeie de geniu, care duce o viață de femeie obișnuită		
Personaje istorice care îți displac cel mai mult			
Eroine din istorie		Eroinele din istorie	Cleopatra
Mâncarea și băutura preferate			
Numele preferate		Numele preferate	Nu am decât unul odată.
Ce urăsc cel mai mult	Oamenii care nu simt ceea ce este bine, care ignoră dulceața afecțiunii	Ce urăsc cel mai mult	Ceea ce este rău la mine
Personaje din		Personaje din	Nu sunt suficient de

istorie pe care le urăsc		istorie pe care le urăsc	educat
Evenimente militare pe care le admir		Evenimentul militar pe care îl admir	Serviciul meu militar!
Reforma pe care o admir		Reforma pe care o admir	
Talentul cu care aş vrea să fiu înzestrat		Talentul cu care aş vrea să fiu înzestrat	Voinţă şi putere de seducţie
Cum ai vrea să mori		Cum ai vrea să mori	Mai bun şi iubit
În ce stare de spirit te afli momentan		În ce stare de spirit te afli momentan	Plictiseală cauzată de faptul că m-am gândit la mine însumi pentru a răspunde la aceste întrebări
Greşeala pe care o tolerezi cel mai uşor	Pentru viaţa privată a geniilor	Greşeli pentru care ai cea mai mare indulgenţă	Acelea pe care le înţeleg
Motto-ul tău	Unul care nu se poate rezuma, însă cea mai simplă expresie a sa este că există lucruri bune, frumoase şi măreţe în natură.	Motto-ul tău	Mi-ar fi prea frică să nu îmi poarte ghinion